

**Извештај за работењето
на Комисијата за спречување
и заштита од дискриминација (КСЗД)
за периодот јуни – септември 2021 година**

Октомври, 2021

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Комисија за спречување и заштита од дискриминација

Извештај за работењето
на Комисијата за спречување
и заштита од дискриминација (КСЗД)
за периодот јуни – септември 2021 година

Октомври, 2021

СОДРЖИНА

Поставеност, законски надлежности и состав на Комисијата за спречување и заштита од дискриминација	5
Состав на комисијата	5
Капацитети на комисијата	5
Седници на комисијата	7
Соработка со релевантни чинители	7
Статус на имплементирање надлежности на Комисијата за спречување и заштита од дискриминација	9
Постапување по претставки	9
Постапување на комисијата	12
Постапки по допрен глас	13
Видливост на Комисијата за спречување и заштита од дискриминација	16
Реализирани активности на Комисијата за спречување и заштита од дискриминација	16
Состаноци на КСЗД со релевантни институции, граѓански и меѓународни организации	16
Учество на КСЗД на настани, обуки, конференции	16
Присуство на КСЗД во медиумите	17

Почитувани,

Комисијата за спречување и заштита од дискриминација и во вториот квартал продолжи да работи со несмалено темпо, соочувајќи се со сите постоечки предизвици, поврзани со формирањето на стручната служба и дополнителните административно-технички проблеми.

Телото за промоција на човековите права и спречувањето и заштитата од дискриминацијата, по долги административни проблеми поврзани со преземањето на административни службеници вработени во други државни институции, на 16 јули 2021 година се екипираше со првите шест вработени кои дадоа свој личен придонес во ефикасноста на работењето на Комисијата.

Иако седмиот член на Комисијата сè уште не е избран од страна на Собранието на Република Северна Македонија, сепак Комисијата вложи дополнителни напори да се етаблира во општеството како релевантен чинител во борбата против нееднаквоста и елиминација на сите видови дискриминација, што резултираше со зголемена доверба кај јавноста.

На крајот на месец јули, при гласањето на Ребалансот на Буџетот за 2021, на барање на Комисијата, Собранието со едногласна поддршка од сите парламентарни партии изгласа дополнителни 2.000.000 денари во Буџетот на КСЗД за набавка на канцелариски мебел и компјутерска опрема за работа на оваа институција.

Во овој период продолжи интензивната работа на изготвување на петгодишниот Стратешки план на КСЗД, Годишната програма за работа за 2022 како и Деловникот за работа на Комисијата,

во соработка со Центарот за управување со промени, проект поддржан од британската амбасада во Скопје.

Ова пред сè се должеше на зголемената видливост на работата на Комисијата, зголемената транспарентност на социјалните медиуми, професионалноста на членовите и вработените, соработката со различни институции, граѓански и меѓународни организации и учество во промотивни кампањи за борба против дискриминацијата.

На крајот од овој квартал можеме да заклучиме дека и натаму преостануваат голем број предизвици пред КСЗД од кои зависи ефективноста и ефикасноста на работењето на ова тело. Малиот број на вработени во редот на стручната служба, рестриктивниот буџет како и неможноста за функционална самостојност при користењето на буџетските средства, директно придонесуваат кон забавено процесирање на внатрешните процеси во Комисијата.

Сепак, ентузијазмот и енергичноста на членовите на Комисијата и вработените во службата сè уште се на високо ниво и насочени кон справување со сите предизвици кои се појавуваат на патот кон формирање на вистински независно тело за промоција на еднаквоста и заштита и елиминација на сите форми на дискриминација во нашето општество.

Со почит,

Весна Бендевска – Претседателка на КСЗД

ПОСТАВЕНОСТ, ЗАКОНСКИ НАДЛЕЖНОСТИ И СОСТАВ НА КОМИСИЈАТА

СОСТАВ НА КОМИСИЈАТА

Моменталниот состав на Комисијата се состои од 6 члена од кои 5 се мажи и една жена. Етничката застапеност на членовите на Комисијата го одразува мултиетничкиот карактер на Северна Македонија. Бидејќи непосредно по изборот на 25 јануари 2021 година, членка на Комисијата поднесе оставка од лични причини, Собранието на Република Северна Македонија на 5 мај 2021 година објави јавен оглас за избор на член/ка на Комисијата за спречување и заштита од дискриминација.¹ До моментот на пишување на овој извештај, седмиот член на Комисијата не е избран. Изборот на седмиот член е од императивна важност во насока на придонесување кон непречено работење на ова тело и зголемување на функционалноста и оперативноста на Комисијата.

КАПАЦИТЕТИ НА КОМИСИЈАТА

Комисијата започна со работа со двајца државни службеници кои со овластување од страна на Министерството за труд и социјална политика беа доделени да работат во ова тело. Во меѓувреме, членовите на Комисијата работеа на процесот на формирање стручна служба. Врз основа на ова, КСЗД подготви акт за систематизација кој предвидува вработување/преземање на 13 луѓе кои се од клучно значење за основно функционирање на телото. Во првата година од мандатот на Комисијата планирано е преземање на 13 административни службеници од други институции врз основа на Законот за вработените во јавниот сектор, со што би се обезбедила минималната потреба техничка и стручна човечка поддршка во работата на членовите и би се

[1] Службен весник на
Р. Северна Македонија
бр. 102 /2021“ од 07.05.2021

зголемила ефикасноста во работата на Комисијата. На 15ти јули 2021 година, Комисијата презеде вкупно 6 административни службеници во областа на финансиското работење, јавните набавки, архивското работење а дополнително, службениците овластени од страна на Министерството за труд и социјална политика беа преземени на соодветните работни места за административно-техничка поддршка на Комисијата.

Во моментот, во завршна фаза на изработка се Годишната програма за работа за 2022 година, Стратешкиот план за 2021-2026 година, Деловникот за работа и Правилник за формата и содржината на легитимациите на членовите и вработените во Комисијата. Дополнително, се работи и на сеопфатна функционална анализа која е од клучно значење за поставување на основата за формирање на целосна стручна служба која ќе биде темел за идното професионално работење на ова тело. За таа цел, Комисијата подготви Годишен план за вработување за 2022 година и Предлог-буџет за 2022 година и го достави до Министерството за финансии за одобрување. Покрај ставки за тековното работење на Комисијата, со буџетот се планира вработување на 23 лица кои ќе придонесат кон реализирање на надлежностите во насока на спречување и заштита од дискриминација и промоција на човековите права.

Веб-страната на Комисијата е во завршна фаза а истата ќе овозможи транспарентност на работата во насока на објавување на интерните акти, донесените мислења и информации за тековното работење и активности. Дополнително, веб-страната ќе овозможи на граѓаните да поднесат претставка по електронски пат. Целата постапка е замислена да биде лесна, едноставно и достапна за сите категории на граѓани.

Комисијата работи на софтверско решение за воспоставување на датабаза на предметите. Тоа ќе овозможи дисагрегирани податоци за секој предмет што ќе придонесе во зголемена можност за анализа на состојбата со дискриминација во земјата. Овие податоци ќе бидат ажурирани во реално време

на веб-страната на Комисијата, а со цел, секој заинтересиран граѓанин да има можност да направи свои анализи преку вкрстување на податоците во базата.

Со заклучок на Влада од 6-ти април 2021 на Комисијата и беа доделени просториите кои претходно беа во владение на Државната комисија за спречување на корупција. По потпишувањето на примопредавањето на просториите помеѓу КСЗД и КСЗД, во мај Комисијата се ввели во овие простории кои се наоѓаат на Даме Груев бр. 1 во Скопје. Во моментот, Комисијата преку постапка за јавни набавки се снабди со канцелариски мебел, додека постапката за набавка на ИТ опрема е во тек. Во иднина, Комисијата планира да спроведе постапка за реконструкција на неколку простории и изградба на лифт(елеватор) за лица со попреченост и врати со автоматско отворање за овозможување на полесен пристап до просториите.

СЕДНИЦИ НА КОМИСИЈАТА ЗА СПРЕЧУВАЊЕ И ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА

Во периодот јуни-септември, Комисијата одржа вкупно 9 седници. Седниците се однесуваа на дискусија и усвојувања на мислења на Комисијата, разгледување на стратешки документи и партнерства и договарања за идни активности. Покрај седниците, членовите на Комисијата секојдневно одржуваат состаноци за тековните постапки по предметното работење.

СОРАБОТКА СО РЕЛЕВАНТНИ ЧИНТЕЛИ

Во јуни 2021, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација потпиша меморандум за соработка Фудбалската федерација на Македонија. Предметот на заедничката соработка со ФФМ се однесува на заедничката соработка помеѓу двете организации во полето на промоцијата на еднаквоста, превенцијата и заштитата од дискриминација во Република Северна Македонија преку зголемување на јавната свест, информирање и едукација. Во оваа насока, со поддршка на Македонскиот центар за меѓународна соработка беше снимен видео мате-

ријал со репрезентативците со мотото **Фудбалот против дискриминацијата**.² Дополнително, промотивен материјал беше прикачен и на надворешните простории на седиштето на Комисијата.

Во септември 2021, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација потпиша меморандум за соработка со граѓанската организација Полио плус – движење против хендикеп. Целта на меморандумот е поставување на рамка за соработка согласно Законот за спречување и заштита од дискриминација, како и обврските кои произлегуваат од Конвенцијата за правата на лицата со хендикеп, преземање на координирани активности и изразување на јасен интерес на двете страни за создавање на соработка која ќе обезбеди сигурно, континуирано и организирано преземање на активности во интерес на граѓаните со и без хендикеп во Република Северна Македонија.

Во септември 2021, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација потпиша меморандум за соработка со Македонското здружение на млади правници – МЗМП Скопје. Меморандумот има за цел остварување на меѓусебна поддршка при давање на мислења за релевантни закони и усогласување на националното законодавство, изработка на анализи и поттикнување на дебата преку конференции, советувања и слично, организација на заеднички обуки и поддршка и соработка во судските постапки кога Комисијата се јавува како замешувач или пријател на судот. Дополнително, беше договорена е практикантска програма врз основа на која по предлог на МЗМП, Комисијата вклучи двајца практиканти-правници во секојдневната работа. Практикантите имаат можност да научат повеќе за предметното работење на Комисијата но и да се вклучат со истражување и придонес кон одредени предмети на Комисијата. Времетраењето на практикантската програма е три месеци.

Фудбалската федерација на Македонија (ФФМ), Комисија за спречување и заштита од дискриминација (КСЗД) и Македонскиот центар за меѓународна соработка (МЦМС) потпишаа меморандум за заедничка соработка во полето на промоција на еднаквоста, превенцијата и заштитата од дискриминација во Република Македонија преку зголемување на јавната свест, информирање и едукација.
(04 јуни 2021, Скопје)

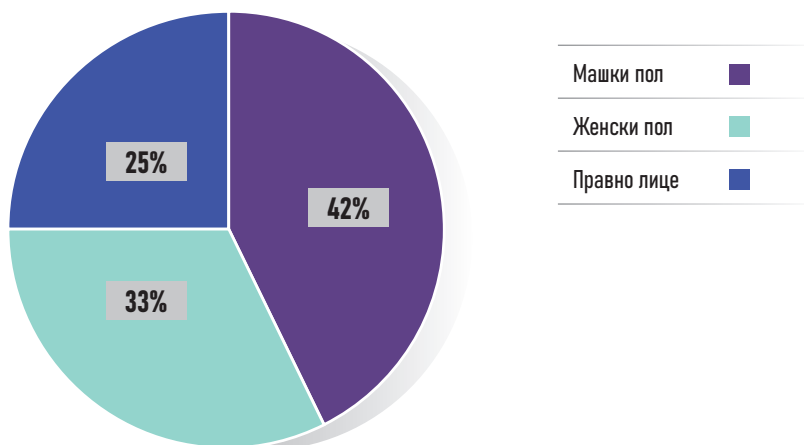
[2] <https://www.facebook.com/footballfederationofmacedonia/vid-eos/964611244314738/>

СТАТУС НА ИМПЛЕМЕНТИРАЊЕ НА НАДЛЕЖНОСТИ НА КОМИСИЈАТА ЗА СПРЕЧУВАЊЕ И ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА

ПОСТАПУВАЊЕ ПО ПРЕТСТАВКИ

Во извештајниот период до Комисијата беа доставени вкупно 40 претставки. Од правни лица до Комисијата беа доставени 12 претставки, од женскиот пол 13 претставки а од машкиот пол вкупно 17 претставки. Во споредба со претходниот извештаен период, Комисијата забележува тренд на зголемени претставки од страна на женскиот пол што е позитивен индикатор за зголемена доверба во институцијата кај овој пол.

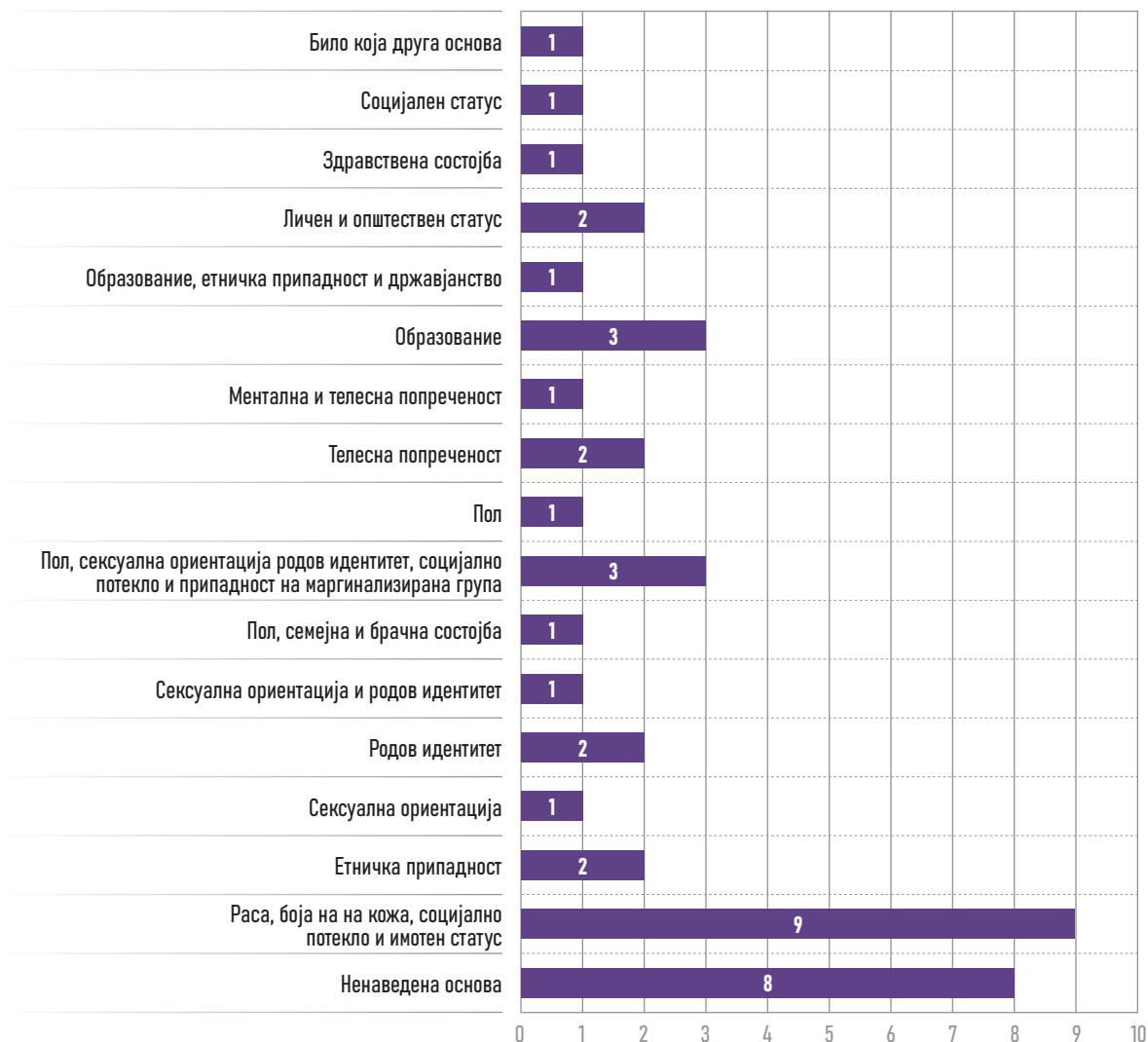
ПОДНЕСЕНИ ПРЕДСТАВКИ ВРЗ ОСНОВА НА ПОЛ

Во поглед на пријавените основи на дискриминација, согласно податоците може да се забележи дека во извештајниот период подносителите на претставки највеќе ја пријавуваат етничката припадност како основа на дискриминација. Во поглед на ин-

терсексиската дискриминација, најзастапена како пријавена основа е дискриминацијата врз основа на раса, боја на кожа, социјално потекло и имотен статус.

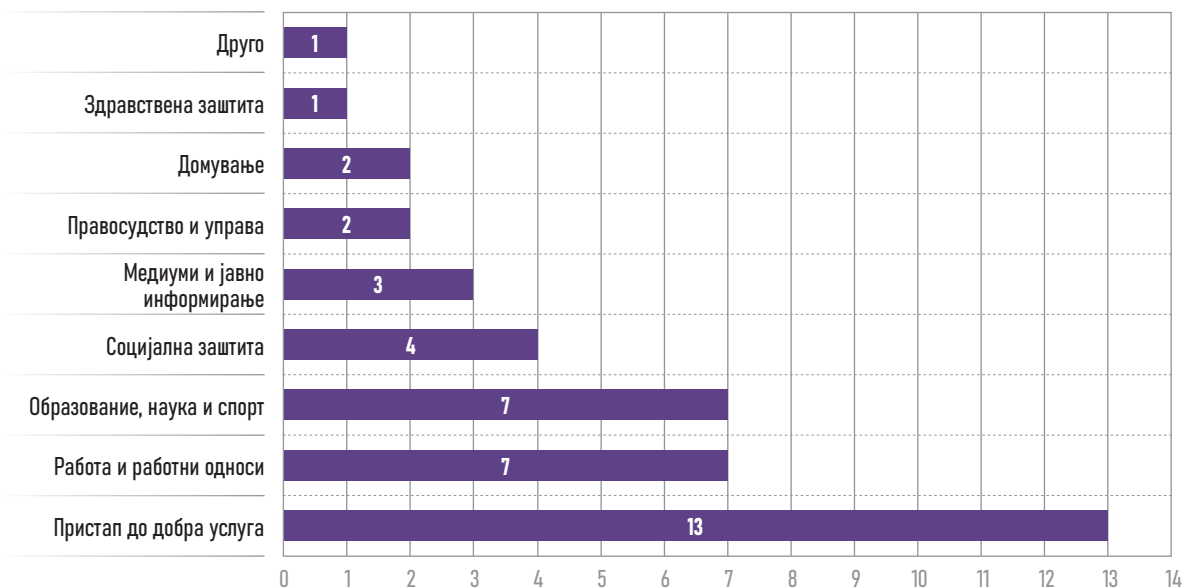
ОСНОВИ НА ДИСКРИМИНАЦИЈА

Во поглед на областите на дискриминација, најзастапени се пристапот до јавни добра и услуги, работата и работните односи и областа на образование наука и спорт. Пристапот до јавни одбра и услуги највеќе се однесува на дискриминаторската основа во поглед на раса, боја на кожа, етничка припадност

но и сексуална ориентација и родов идентитет. Во поглед на работата и работните односи, дискриминаторската основа највеќе се однесува на образование, пол и личен и општествен статус. Во областа на образование, наука и спорт, дискриминаторската основа најчесто се однесува на личен и општествен статус и образование.

ОБЛАСТ НА ДИСКРИМИНАЦИЈА

ПОСТАПУВАЊА НА КОМИСИЈАТА

Комисијата во извештајниот период постапуваше по 40 претставки поднесени од граѓаните. Од вкупниот број, 20 постапки се во тек, во 7 е донесено мислење за неутврдување на дискриминација додека 5 претставки се отфрлени поради ненадлежност. Во останатите, Комисијата утврдува дискриминација и други облици на дискриминација во различни области како што е прикажано подолу во табелата.

ПОСТАПУВАЊЕ НА КСЗД (вид на постапување)

ПОСТАПКИ ПО ДОПРЕН ГЛАС

Комисијата за спречување и заштита од дискриминација во јуни 2021 забележа реакции од повеќе здруженија на граѓани по социјалните мрежи за започнати градежни работи во однос на три метарски сид, на место во кое живее претежно ромско население во Општината Ѓорче Петров на ул. Антон Кецкаров во населба Даме Груев. Воедно, Комисијата беше информирана дека и локалното население од населбата Даме Груев имало реакции и протести на ваквата најава. По допрен глас, Комисијата отвори постапка за заштита од дискриминација врз основа на што, до Општина Ѓорче Петров испрати барање за произјаснување врз наводите на здруженијата на граѓани. Дополнително, член на Комисијата одржа состанок

со градоначалникот на општината и претставник од Секторот за урбанизам при општината. На состанокот претставниците на Општината го известија членот на Комисијата дека Општината планирала пренасочување на улицата Антон Кецов со цел отворање простор за тротоар и изградба на парапет сид од страната на улицата во која живее претежно ромско население, со цел заштита и превенција од сообраќајни несреќи. Претставниците на Општината информираа дека заштитната ограда е предвидена со ГУП и ДУП на општината и дека истата не било планирано да биде висока 3 метри, туку да биде со висина на парапет ограда. Врз основа на ова, Комисијата направи увид на посоченото место и утврди дека не се спроведуваат градежни работи што следствено, донесе Мислење со кое не се утврдува сегрегација врз основа на етничка припадност од страна на Општина Ѓорче Петров.

Постапувајќи по допрен глас, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација иницираше постапка против Државната изборна комисија врз основа на попреченост во учество на јавен и политички живот. Имено, на 17ти август Комисијата на својата електронска пошта доби известување од лице со физичка попреченост дека подрачната канцеларија на Државната изборна комисија во општина Карпош, која се наоѓа на ул. Стрезово бр. 7, не е пристапна за лица со попреченост, стари и изнемоштени лица, како и лица со здравствени проблеми. Имено, лицето е жител на општина Сарај и сакало да депонира свој потпис за поддршка на независна листа на кандидати за членови на советот на Град Скопје и за поддршка на независен кандидат за градоначалник на Град Скопје. На 18ти август Комисијата изврши увид во просториите на подрачната канцеларија на Државната изборна комисија каде што беше констатирано дека до просториите на споменатата подрачна канцеларија се пристапува по приближно 50тина тесни и стрмни скалила кои се непристапни за лица со физичка попреченост, меѓутоа и тешко пристапни за стари и изнемоштени лица и лица со здравствени проблеми. Врз основа на ова, Комисијата утврди директна продолжена

дискриминација и донесе општа препорака со која и се препорачува на Државната изборна комисија да ги преземе сите потребни дејствија во насока на соодветно приспособување на сите свои подрачни канцеларии со кои ќе овозможи еднаков пристап и учество во политичкиот и јавниот живот на лицата со попреченост.

Врз основа на реакции на граѓани изнесени на телевизиски прилог на ТВ Стар од Штип, Комисијата по службена должност отвори постапка за заштита од дискриминација. Имено, во реакциите група родители од ромска етничка припадност изнесуваа наводи за потенцијална сегрегација на ромските ученици од страна на Директорот на ООУ Гоце Делчев – Штип. Врз основа на ова, Комисијата на 2ри септември одржа состанок со Директорот за произнесување по наводите на родителите. Врз основа на дискусијата се констатираше дека во првиот уписан рок биле направени два класа на ученици кои пропорционално се состојат од ученици од ромска и македонска етничка припадност. Проблемот се јавил во вториот уписан рок кога се запишале ученици исклучиво од ромска етничка припадност врз основа на што биле направени дополнителни два класа кои во најголемиот дел од учениците се состоел од ученици од ромска етничка припадност. При обидот на директорот да го балансира бројот со по неколку ученици од македонска етничка припадност, родителите на овие деца ги испишувале од училиштето бидејќи не сакале нивните деца да учат во клас каде што 90% од учениците се состоеле од ромска етничка припадност. Врз основа на овие факти, Комисијата донесе Мислење со кое не се утврдува сегрегација извршена од страна на ООУ Гоце Делчев – Штип но останува прашањето на системски проблем со кои се соочуваат училиштата во земјата. Имено, сегрегацијата на учениците се врши поради непридржувањето до одредбите од Законот за основно образование за реонизација при запишувањето на учениците. Врз основа на ова, родителите ги запишуваат децата во училишта подалеку од своите живеалишта поради различни причини со што одредени училишта

се соочуваат со потенцијално поголем проблем во иднина во поглед на запишување на ученици од само една етничка припадност.

На 01.09.2021 година до Комисијата за спречување и заштита од дискриминација беше доставено барање од Коалицијата сексуални и здравствени права на маргинализираните заедници МАРГИНИ за вклучување во судска постапка како замешувач од страна на тужителот. Имено, „Маргини“ има поднесено тужба за заштита од дискриминација против Универзитетот Св. Кирил и Методиј – Филозофски факултет Скопје, Благоја Јанаков, Елена Ачковска – Лешковска и Емилија Стоименова – Цаневска за пишување и одобрување во програма употреба на учебник со содржина што ги вознемирува луѓето врз основа на род, сексуална ориентација и родов идентитет. Комисијата за спречување и заштита од дискриминација одлучи да поднесе барање до Основниот граѓански суд – Скопје за замешување во постапка за утврдување на права. Во барањето, Комисијата се заложува како независно и професионално тело за еднаквост да даде преглед на релевантните меѓународни договори и препораките на договорните тела на ООН (комитети) и Советот на Европа во однос на превенција и заштита од дискриминација врз основа на сексуална ориентација и родов идентитет.

ВИДЛИВОСТ НА КОМИСИЈАТА ЗА СПРЕЧУВАЊЕ И ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА

Во моментот Комисијата комуницира со јавноста единствено преку корисничкиот профил на социјалната мрежа Фејсбук. Во моментот е во изработка веб-страницата која што ќе овозможи поголема транспарентност на работата на ова тело. Во поглед на видливоста на Комисијата на социјалната мрежа Фејсбук, во извештајниот период написите имаат вкупно 105847 органиски прегледи додека бројот на импресии изнесува 111187. Во извештајниот период, Комисијата имаше вкупно 2 гостувања на медиуми.

РЕАЛИЗИРАНИ АКТИВНОСТИ НА КОМИСИЈАТА ЗА СПРЕЧУВАЊЕ И ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА

СОСТАНОЦИ НА КСЗД СО РЕЛЕВАНТНИ ИНСТИТУЦИИ, ГРАЃАНСКИ И МЕЃУНАРОДНИ ОРГАНИЗАЦИИ

- **22 јуни 2021**, прием во резиденцијата на Британската амбасада во однос на поддршка на ПРАЈД
- **19 јули 2021**, учество на фокус-група „Поддршка на НКТ и развој на активности за одговорност на јавниот сектор во промоција на еднаквоста“
- **03 септември 2021**, состанок со Мрежа за заштита од дискриминација и Млади правници за консултација во однос на прекршочни постапки иницирани од Комисијата
- **25 септември 2021**, потпишан Меморандум за соработка со Полио-плус движење против хендикеп за време на настанот 30 години граѓански активизам

УЧЕСТВО НА КСЗД НА НАСТАНИ, ОБУКИ, КОНФЕРЕНЦИИ

- **10 јуни 2021**, регионална конференција на тема товар на докажување во соработка со Мисијата на ОБСЕ во Скопје,
- **11 јуни 2021**, онлајн промоција на извештај од истражување за прекршување на човекови права на маргинализиран заедници за време на пандемијата КОВИД-19,
- **14 јуни 2021**, онлајн презентација на рамка за мониторинг и евалуација на Компонента 4,

- **17 јуни 2021**, Весна Бендевска – говорник на настан на тема „Ефекти од пандемијата предизвикана од КОВИД-19 врз лицата со попреченост“
- **26 јуни 2021**, учество на конференција на Националната мрежа против хомофобија и трансфобија
- **30 јуни 2021**, учество на настан „Темелните права во 2020 година: рефлексии и поглед напред“
- **12 јули 2021**, учество на вебинар „Повеќе и подобри податоци за рамноправност и инклузија на Роми“
- **19 јули 2021**, учество на настан за права на лица со попреченост – рамка за спроведување на стратегија 2020-2025
- **13 септември 2021**, учество на презентација на општи препораки на ЕКРИ бр. 15 во областа на говорот на омраза
- **17 септември 2021**, ЛГБТИ Јунајтед – Промоција на стратегија и акциски план за итен одговор
- **20 септември 2021**, учество на настан „Цели за одржлив развој и Агенда 2030“

ПРИСУСТВО НА КСЗД ВО МЕДИУМИТЕ

- **17 јуни 2021**, учество на претседателката Весна Бендевска на ТВ Телма на тема ЛГБТИ права,
- **29 септември 2021**, учество на претседателката Весна Бендевска во Цивил Медиа

